

JAREN	SCHRIJFMETHODE	VOORDELEN BLOKSCHRIFT	NADELEN BLOKSCHRIFT
Twaalf	Schrijven leer je zo!	<ul style="list-style-type: none"> - De schrijffletter is dezelfde als de leesletter en het kost hierdoor minder tijd om deze aan te leren - Later schrijft iedereen los 	<ul style="list-style-type: none"> - Niet duidelijk hanteren van spaties, tekst wordt een brei - Instromers schrijven verbonden schrift - Leerlingen kunnen het verbonden schrift niet lezen
Tien	Schrijven leer je zo!	<ul style="list-style-type: none"> - Beter leesbaar handschrift - Sluit aan bij het aanleren van de letters in groep 3 - Geen onduidelijke lettervormen - Blokschrift wordt door bijna iedereen geschreven - Voor de leerkracht is het blokschrift gemakkelijker om na te kijken 	<ul style="list-style-type: none"> - Instromers vanuit een andere school hebben tijd nodig om zich het blokschrift eigen te maken - Niet of moeilijk kunnen lezen van het verbonden schrift - Meer moeite met b-d-wisseling - Weerstand bij ouders
Zes	Schrijven leer je zo!	<ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudige letters die gemakkelijk nageschreven kunnen worden 	<ul style="list-style-type: none"> - Woorden worden aan elkaar geschreven, kinderen hebben moeite met spaties - Verkeerd aangeleerde letters zijn moeilijk te herstellen
Drie	Pennenstreken Blokschrift	<ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudige letters - Duidelijk leesbaar 	<ul style="list-style-type: none"> - Woorden worden aan elkaar geschreven, kinderen hebben moeite met spaties - Verkeerd aangeleerde letters zijn moeilijk te herstellen
Twee	Pennenstreken Blokschrift	<ul style="list-style-type: none"> - Eenvoudig aan te leren - Beter leesbaar 	

Tabel 2 – Aantal jaren blokschrift en schrijfmethode

dat zij met het blokschrift werken, welke methode zij hiervoor gebruiken en welke voor- en nadelen zij benoemen met betrekking tot het blokschrift.

SCHRIJVEN VAN ESSENTIEEL BELANG

Met de verkregen kennis blijkt dat het aanleren van blokletters minder aanleertijd en motorische coördinatie vereist. Als belangrijkste nadeel wordt de moeite met spatiëring vermeld. Vooralsnog weegt dit niet op tegen het feit dat het verbonden schrift duidelijk cognitieve voordelen heeft voor het ontwikkelende kinderebrein. Met de kennis die wij verkregen hebben, zijn wij voorstander van het aanleren van het verbonden handschrift binnen het reguliere basisonderwijs. Wij willen de cognitieve voordelen ten aanzien van het verbonden schrift laten prevaleren. Het creëren van goede voorwaarden voor het aanleren en automatiseren van beide handschriften is essentieel. Wij zijn dan ook

een groot voorstander van het geven van frequent en kwalitatief schrijfonderwijs, met tevens aandacht voor de kwaliteit van het handschrift tijdens andere vakken waarbij geschreven wordt. Schrijven is namelijk nog altijd van essentieel belang voor de participatie, het mee kunnen doen van de leerling op school (American Handwriting Analysis Foundation, 2016). En blijft daarmee ook een belangrijk onderwerp voor de leerkracht.

TIPS VOOR DE PRAKTIJK

- Start het schrijfonderwijs als bij het kind voldoende schrijfvoorwaarden aanwezig zijn, zodat het kind voldoende kan profiteren van de instructies tijdens het schrijfonderwijs. Naast de perceptueel-motorische en cognitieve componenten spelen ook volgehouden aandacht en motivatie een grote rol. In de kleuterklas moet voldoende aandacht besteed worden aan het ontwikkelen van een adequate pengreep en uitgangshouding, de uitvoering van de papier- en pentaken,

zoals kleuren, tekenen, knippen, het maken van voorbereidende schrijfpatronen, het schrijven van de eigen naam en het naschrijven van letters en cijfers. Kinderen die schrijfonderwijs krijgen voordat ze er klaar voor zijn, raken vaak ontmoedigd en kunnen slechte schrijfgewoonten ontwikkelen die later moeilijk te corrigeren zijn (Van Hartingsveldt & De Vries, 2016).

- Neem voldoende tijd voor expliciete lesinstructie bij het aanleren van de letters. Hierbij zijn het voordoen van het vormen van de letters met visuele en verbale aanwijzingen van de leerkracht, herhaalde oefening met directe feedback door de leerkracht en zelfevaluatie door de leerling van belang. Zorg hierbij voor voldoende herhaling tot de letters goed zijn geautomatiseerd.
- Consequent zijn in het gebruik van één handschrift bij het aanleren en automatiseren van de letters en het schrift. Dit ook duidelijk corrigeren, ook bij andere schrijftaken dan de schrijfles. Enkel zo kan het aangeleerde goed geautomatiseerd worden.
- Het geven van objectieve feedback door de leerkracht op het schrijven, ook tijdens andere lessen dan de schrijfles. Zoals bijvoorbeeld feedback over de lettervorm of het schrijven op of tussen de lijnen. Deze feedback bespreek je met de betreffende leerling. Denk aan één concrete aanwijzing per keer, positief bekrachtigen door te benoemen wat goed is gegaan en waar de

leerling de volgende keer extra op kan letten, dit ook visueel ondersteunen voor de volgende schrijfles. Hiernaast ook de leerling eigen doelen laten stellen en zelf leren kiezen wat goed is gegaan en wat beter kan, door bijvoorbeeld een zonnetje om de beste letter of het woord te tekenen.

- Het integreren van hetgeen in de schrijflessen geleerd wordt binnen de schrijftaken van andere vakken zal het schrijfgedrag positief beïnvloeden. En maakt dat de leerlingen op die momenten meer gericht zijn op het schrijfresultaat. Het schrijven moet belangrijk gemaakt worden bij alle vakken (Hatfield, 2013).
- Het schrijven functioneel en betekenisvol maken. Daarnaast is het effectief veel variatie en herhaling aan te brengen tijdens het oefenen, des te beter wordt het ingeslepen in het brein. Dit wordt ook ondersteund door de 'differential learning approach'. Veel variatie van papier, ondergrond, schrijfmateriaal en greep alsook lichaamspositie bij het aanleren van het schrijven resulteert in een vloeiendere schrijfbeweging en minder druk op het papier, waarbij de schrijfsnelheid ook hoger blijkt (Marquard, Meyer, Schneider, & Hilgermann, 2016).

De literatuurlijst is te vinden op: www.jsw.nl/artikelen

MARJON VAN SAMBEEK

(info@kinderergotherapiegulpen.nl) is werkzaam bij Kinderergotherapie Gulpen en SBO Bernardus in Gulpen

NICOLE SCHROIJEN

(nicoleschroijen@home.nl) is werkzaam bij het Laurentius Ziekenhuis in Roermond

Schrijven is nog altijd van essentieel belang voor de participatie, het mee kunnen doen van de leerling op school

